

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	2 RHAGFYR 2013
PWNC:	ADRODDIAD MONITRO'R GYLLIDEB AIL CHWARTER 2013/14 - GYFALAF
DEILYDD PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD H E JONES
SWYDDOG ARWEINIOL:	CLARE J WILLIAMS
SWYDDOG CYSWLLT:	CLARE J WILLIAMS (EST. 2601)

Rheswm am yr adroddiad:

Fel y gall y Pwyllgor Gwaith fod yn gyfrifol am fonitro cyllidebau ar lefel gorfforaethol.

A. Rhagarweiniad / Cefndir / Materion

1. CEFNDIR

- 1.1 Dyma'r adroddiad monitro'r gyllideb am ail chwarter y flwyddyn ariannol. Yn Atodiad A, fe geir crynodeb o'r gwariant yn erbyn y gyllideb hyd at ddiwedd mis Medi.

2. CYNNYDD

- 2.1 Roedd y gwariant hyd ddiwedd mis Medi yn £6.1m ar gynlluniau cyffredinol, sy'n cyfateb i 36% o'r gyllideb gyfan. Mae hyn o flaen yr un cyfnod y llynedd (£4.5m, 27%). Roedd gwaith ar rai cynlluniau mawr yn mynd rhagddo yn ystod ail chwarter 2012/13 ond roedd wedi'i gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn, yr un mwyaf sylweddol oedd y Cynllun Amgylchedd Arfordirol. Yn ychwanegol at hyn, gwariwyd llai ar dri chynllun sylweddol arall yn ystod y chwarter hwn o gymharu â'r un cyfnod llynedd: (i) cafodd y rhaglen ar gyfer gwella'r mân-ddaliadau ei haddasu llynedd oherwydd bod derbyniadau cyfalaf ar ei hôl hi o gymharu â gwariant ac mae'r thema honno wedi parhau eleni; (ii) roedd y gwaith ar y Ganolfan Ailgyrchu Gwastraff Domestig ym Mhenhesgyn bron yn gyflawn erbyn diwedd 2012/13, gyda llai o wariant eleni; a (iii) Cynllun y Tair Tref (Cyddyfeiriant). Bu cynnydd yn y gwariant ar rai gweithiau o gymharu â'r un cyfnod y llynedd, yn arbennig ar ail-leoli Ysgol y Bont (cynnydd o £2.4m yn y gwariant o gymharu â'r un cyfnod y llynedd). Yn ogystal bu rhai cynlluniau newydd a gyllidir gyda grant gychwyn eleni, gan gynnwys y Grant Dysgu yn y Gymru Digidol a'r grantiau cyfalaf Dechrau'n Deg. Effaith hyn yn gyffredinol oedd lefelau gweithgaredd uwch a mwy o gynnydd gyda rhaglen o gymharu â'r un cyfnod y llynedd.
- 2.2 Y gwariant hyd ddiwedd mis Medi ar gynlluniau tai oedd £1.3m, sef 18% o gyllideb gyfan dai. Mae hyn yn lefel llawer is na llynedd (£4.7m, 39%) oherwydd y gwaith ar y rhaglen SATC (oedd yn gyfrifol am £3.5m o'r gwariant yn Chwarter 2 o 2012/13), a gwblhawyd yn y trydydd chwarter o 2012/13.
- 2.3 Mae'r cyfanswm gwariant hyd at ddiwedd Medi yn 31% o'r gyllideb. Mae hyn oherwydd bod gwariant ar nifer o'r cynlluniau mawr, gan gynnwys gwaith priffyrdd dan y Fenter Benthycu Llywodraeth Leol, Grant Cyfalaf Dechrau'n Deg, Safleoedd ac Adeiladau Llangefni a Mona a'r Cynllun Cyddyfeiriant Tair Tref (Adfywio Ffisegol) yn digwydd tuag at ail hanner y flwyddyn yn bennaf.

2.4 Mae'r adroddiadau hyn yn canolbwyntio fel arfer ar gynlluniau a gyllidir gydag arian grant a phrosiectau eraill lle gall fod risg sylweddol os bydd y prosiectau'n llithro neu os bydd gorwariant. Fel yr adroddwyd eisoes, mae nifer y prosiectau a gyllidir gan grantiau wedi lleihau yn dilyn toriadau yng nghyllidebau Llywodraeth Cymru, er bod rhai prosiectau mawr a gyllidir gyda Grantiau Ewropeaidd ar y gweill (sef cynllun y Tair Tref a phrosiect Safleoedd ac Adeiladau Llangefni a Mona). Hefyd, mae wyth o brosiectau a gyllidir gan Lywodraeth Cymru ar y gweill (dau yn parhau o 2012/13), y mwyaf sylweddol oedd y cynllun i adleoli Ysgol y Bont.

2.4.1 Y tri phrosiect mwyaf amlwg o ran risg yw:-

2.4.1.1 Adleoli Ysgol y Bont - fel yr adroddwyd eisoes, roedd y prosiect sawl wythnos y tu ôl i'r amserlen ar ddiwedd 2012/13, yn bennaf oherwydd tywydd gwael. Rhaglennwyd bellach y bydd y gwaith adeiladu wedi ei gwblhau tuag at ddiwedd Rhagfyr 2013 ac y bydd y prosiect wedi ei gwblhau'n derfynol erbyn diwedd Ionawr 2014. Disgwylir na fydd y dyddiad cwblhau hwyrach yn cael effaith ar y cymhwyster i dderbyn grant. Mae risg o orwariant oherwydd y cyfnod adeiladu estynedig a gwnaed darpariaeth ar ei gyfer. Fodd bynnag, mae perygl na fydd y ddarpariaeth yn ddigonol ac y bydd y prosiect yn gorwario. Ar hyn o bryd nid oes modd cael rhagamcanion eglurach ond mae'r prosiect yn cael ei fonitro'n agos ac mae risgiau a nodir yn cael eu lliniaru cymaint â phosib.

2.4.1.2 Mae'r rhaglen ar gyfer gwella'r mân-ddaliadau (cyllid ar ei chyfer wedi ei neilltuo o'r derbyniadau cyfalaf yn sgil gwerthu'r mân-ddaliadau) yn ei phedwaredd flwyddyn ac mae'r rhestr waith sydd wedi ei flaenoriaethu ar gyfer eleni wedi cyrraedd y cyfnod tendro ar yr amod y ceir caniatâd i gychwyn gwaith ar y safle. Mae'r rhaglen ar gyfer cynhyrchu incwm wedi cael ei hadolygu ymhellach er mwyn adlewyrchu cyflwr y farchnad sy'n golygu fod amseriad derbyniadau cyfalaf wedi bod ar ei hôl hi o gymharu â gwariant dros y ddwy flynedd ddiwethaf. Mae'r rhaglen yn parhau i fod ar y blaen i'r derbyniadau cyfalaf, gyda diffyg o £1,590k wedi ei ddwyn ymlaen o 2012/13. Rhagwelir y bydd y newidiadau i'r rhaglen waith a gwerthu'r mân-ddaliadau yn golygu y bydd y rhaglen yn dychwelyd i sefyllfa ariannol gytbwys/gwarged yn ystod 2013/14. Bydd y rhaglen wariant yn cael ei hadolygu ymhellach yn ystod y flwyddyn cyn ymrwymo i waith pellach ar y safle ac yn wyneb y datblygiadau sy'n mynd rhagddynt mewn perthynas â derbyniadau cyfalaf.

2.4.1.3 Y cynllun olaf i'w nodi yw prosiect Pier Biwmares (rhan o'r Cynllun Amgylchedd Arfordirol). Er bod y gwaith adnewyddu wedi cael ei gwblhau, nodwyd eisoes fod trafodaethau'n parhau ynghylch gwerth gwirioneddol y gwaith a wnaed dan y contract. Efallai y bydd rhaid i'r Cyngor dalu swm ychwanegol dan y contract gwaith ond ni fedrir asesu faint gydag unrhyw sicrwydd ar hyn o bryd. Ar hyn o bryd nid yw'r gwaith cywiro wedi ei wneud a disgwylir y bydd yn cael ei ohirio tan y flwyddyn nesaf pan fydd y tywydd wedi gwella; o'r herwydd, nid yw'r ffi gadw wedi ei thalu ac nid yw'r cyfrif terfynol wedi ei gyhoeddi. Nid oes disgwyl i'r mater gael ei ddatrys, felly, tan y flwyddyn nesaf.

3. **ADNODDAU**

3.1 **Grantiau Cyfalaf**

3.1.1 Mae bidiau'r Cyngor eisoes wedi cael eu cymeradwyo ar gyfer cyllid Cydgyfeiriant cyfredol, ac mae'r cyllid cyfatebol hefyd wedi cael ei glustnodi ar gyfer y cynlluniau hyn. Yn ystod y chwarter, mae cyfle wedi codi i fidio am arian ychwanegol i ymestyn y Prosiect Amgylchedd Arfordirol a allai olygu y bydd hyd at £0.9m ychwanegol ar gael. Er mwyn cael y cyllid ychwanegol hwn mae gofyn i'r Awdurdod ddarparu cyllid cyfatebol o £70,000. Mae rhagor o fanylion ar gael i'w gweld yn Atodiad B ac mae argymhelliad yn Adran D.

3.1.2 Fel yr adroddwyd eisoes, mewn ymateb i ddatganiad gan Lywodraeth Cymru ar gyllid ar gyfer adfywio trefol yn y dyfodol, cyflwynodd y Cyngor Sir gynnig amlinellol ym mis Gorffennaf 2013 am oddeutu £9.5m ar gyfer rhaglen adfywio a buddsoddiad tai eang yng Nghaerdybi am y cyfnod 2014 i 2017. Ym mis Medi cyhoeddwyd mai'r Cyngor hwn oedd un o 11 awdurdod a oedd yn cael gwahoddiad i gyflwyno cynnig manylach erbyn diwedd mis Tachwedd, gyda 7 yn debygol efallai o fod yn llwyddiannus. Mae'r cynnig ail gam hwn yn adlewyrchu atborth a chanllawiau Llywodraeth Cymru a gofynnir am swm is, sef oddeutu £7.5m, ar ffurf cyllid cyfalaf gan LIC. Mae'r blaenoriaethau a nodwyd yn cynnwys cymorth tuag at gartrefi newydd, gwella adeiladau cyfredol fel cartrefi, cymorth ar gyfer moderneiddio ysgolion, adeiladau busnes newydd, gwelliannau canol tref, moderneiddio cyfleusterau twristiaeth a hamdden, datblygiadau cymunedol cynaliadwy a thrawsnewid cyfleusterau cyhoeddus. Os bydd Llywodraeth Cymru yn cefnogi'r cais i neilltuo cyllid ar gyfer Caerdybi ym mis Ionawr 2014, bydd angen sefydlu strwythur llywodraethu addas a pharatoi ac ystyried mandadau prosiect/achosion busnes unigol yn unol â gweithdrefnau'r Cyngor ac amodau grant LIC. Oni fydd y cynnig yn llwyddo yn y rownd hon, efallai y bydd Llywodraeth Cymru yn darparu arian cyfyngedig ar gyfer gweithgareddau datblygu. Rhoddir gwybod am gynnydd fel sy'n briodol.

3.2 **Derbyniadau Cyfalaf**

3.2.1 Mae'r derbyniadau cyfalaf y mae modd eu defnyddio ar gyfer eleni ac y cyllidebwyd ar eu cyfer, ar ôl effaith canlyniadau 2012-13 a'r derbyniadau hyd yma, fel a ganlyn:-

	Cyllideb £'000	Derbyniwyd hyd at 30 Medi 2013 £'000
Tai – CRT		
Gwerthiannau Hawl i Brynu	75	Dim
Gwerthu Tir	500	34
Tai Sector Preifat		
Gwerthu Plotiau		
Taliadau a ad-dalwyd	}150	5
Grantiau a ad-dalwyd		
Cronfa'r Cyngor :		
Mân-ddaliadau	[250]	65
Cyffredinol		
Diwydiannol	}600	416

*Incwm Mân-ddaliadau yn erbyn cyllideb ddangosol

** Mae cyllid yr Awdurdod yn y flwyddyn ar gyfer adleoli Ysgol y Bont yn deillio o dderbyniadau cyfalaf a ragwelir pan fydd safle Ysgol y Graig yn cael ei werthu yn y dyfodol.

3.2.2 Mae derbyniadau cyfalaf CRT yn fyr o'r gyllideb, heb unrhyw werthiannau hawl i brynu hanner cyntaf y flwyddyn. Disgwylir y bydd tai yn cael eu gwerthu dan yr hawl i brynu yn ystod gweddill y flwyddyn.

3.2.3 Mae derbyniadau cyfalaf tai sector preifat gryn dipyn yn is na'r gyllideb ar gyfer y flwyddyn. Mae'r derbyniadau hyn yn fwy heriol i'w rhagamcan oherwydd maent yn dibynnu ar weithredoedd y sawl sy'n derbyn yr arian.

3.2.4 Mae derbyniadau cyfalaf cronfa'r Cyngor £0.2m yn fyr o'r gyllideb flynyddol. Fodd bynnag, oherwydd y gweithgareddau gwerthu a'r trafodaethau sy'n mynd rhagddynt ar hyn o bryd, disgwylir y bydd modd cwrdd â'r gyllideb erbyn diwedd y flwyddyn.

3.2.5 Cyfeirir at dderbyniadau cyfalaf o'r mân-ddaliadau'n Adran 2.4.1.2.

4. NEWIDIADAU A NEWIDIADAU POSIB ELEN

4.1 Mae'r arian wrth gefn sydd heb ei ddyrannu fel a ganlyn:-

	Dygwyd Ymlaen 2012-13 £000	Cyllideb 2013-14 £'000	Dyrannwyd 2013-14 £'000	Addasiadau 2013-14	Cyfanswm swm ar gael 2013-14 £'000
Cyllid Cyfatebol/ Adfywio	784	Dim	(295)	Dim	489
Cronfa wrth gefn – Gwelliannau Hamdden	197	Dim	Dim	Dim	197
Rhesymoli Asedau	1,272	850	Dim	Dim	2,122
Heb ei dyrannu	460	Dim	(120)	Dim	340
Astudiaethau Dichonoldeb	460	Dim	Dim	Dim	460
Benthyca digefnogaeth*	Dim	1,000	Dim	Dim	1,000

*Nid yw'r elfen honno o'r arian wrth gefn ar gyfer benthyca di-gefnogaeth yn cael ei gario i'r flwyddyn newydd

4.1.1 Ers yr adroddiad diwethaf mae £225k wedi ei ddyrannu o'r gronfa wrth gefn ar gyfer cyllid cyfatebol/adfywio i ddarparu cyllid cyfatebol tuag at y cynllun atal llifogydd ym Miwmares a allai ddenu cyllid gan LIC ar gyfradd o 85%. Bydd rhagor o wybodaeth a diweddariadau ar y cynllun hwn, gan gynnwys y bidiau, ar gael mewn adroddiadau i'r dyfodol.

4.1.2 Yn y chwarter hwn cymeradwyodd y Pwyllgor £120k ar gyfer adnewyddu ystafelloedd gwely yng Nghartref Preswyl Brwynog. Gofynnir am ganiatâd gan y Pwyllgor hwn i ddefnyddio'r arian o'r gronfa wrth gefn sydd heb ei dyrannu.

4.1.3 Fel y manylwyd yn Adran 3.1.1 mae cyfle wedi codi i gael cyllid ychwanegol ar gyfer estyn Prosiect Amgylcheddol Arfordirol Ynys Môn. Os bydd y Pwyllgor hwn yn dymuno cefnogi estyn y prosiect hwn, cynigir bod £70k yn cael ei ddyrannu o'r pennawd 'cyllid cyfatebol/adfywio' uchod. Gwnaed cyfrif am effaith hynny yn y tabl uchod.

4.1.4 Os daw'n amlwg na fydd modd sicrhau'r derbyniadau cyfalaf y cyllidebwyd ar eu cyfer, neu os yw pwysau eraill yn codi ar y gyllideb, efallai y bydd rhaid defnyddio llai o'r arian wrth gefn sydd heb ei ddyrannu. Bydd angen cynnal yr adolygiad hwn pan ystyrir unrhyw ymrwymadau i'r dyfodol o'r cronfeydd wrth gefn hyn. Un enghraifft o bwys yw cynllun ail-leoli Ysgol y Bont y bydd angen adnoddau ychwanegol ar ei gyfer efallai ac y byddai rhaid, felly, ei gymryd i ystyriaeth pan fydd sylw'n cael ei roi i ddyraniadau pellach o'r cronfeydd wrth gefn hyn.

5. EDRYCH YMLAEN

5.1 Mae dwy eitem y mae'n werth sôn amdanynt yma: rhaglen Ysgolion yr 21^{ain} sy'n cael ei chefnogi gan Lywodraeth Cymru a'r rhaglen rhesymoli asedau.

5.2 Mae dwy elfen i'w nodi o ran rhaglen Ysgolion yr 21^{ain}, sef yr Achos Strategol Amlinellol (ASA) ar gyfer y cynlluniau o fewn Bandiau A-D a'r Rhaglen Strategol Amlinellol (RhSA) ar gyfer y rhaglen yn ei chyfanrwydd.

5.2.1 Mae'r Band A gwreiddiol a gymeradwywyd yn cynnwys cynllun sengl ar gyfer ysgol gynradd newydd yng Nghaerdybi. Fel yr adroddwyd eisoes, mae'r cynllun wedi ei ohirio am y tro er mwyn caniatáu ar gyfer gwaith ymchwilio a gwerthuso opsiynau ac mae'r sefyllfa honno'n parhau. Rhagwelir y bydd yr ASA ar gyfer y cynllun yma'n cael ei gyflwyno i LIC yn 2014.

5.2.2 Mae RhSA diwygiedig wrthi'n cael ei pharatoi ar hyn o bryd. Mae'r RhSA yn cynnwys y rhaglen gyfan (Bandiau A i D). Adroddwyd eisoes y byddai'r drafft diwygiedig yn cael ei gyflwyno erbyn canol Mehefin 2013. Oherwydd amgylchiadau yn cynnwys trafodaethau gyda LIC ynglŷn â'r pecyn cyllido a fydd ar gael, nid yw'r RhSA diwygiedig wedi ei chwblhau eto. Rhagwelir y bydd y RhSA diwygiedig yn cael ei gyflwyno i LIC fis Rhagfyr.

5.2.3 Adroddir ar wahân ar y cynnydd sy'n cael ei wneud o ran ASA a RhSA Band A a bydd diweddariadau'n cael eu cynnwys yn yr adroddiadau chwarterol hyn fel sy'n briodol.

5.3 Adroddwyd eisoes fod Partneriaethau Lleol wedi bod yn gweithio gyda swyddogion i wneud gwaith gwerthuso opsiynau mewn perthynas â rhaglen rhesymoli asedau'r Cyngor. Cafodd adroddiad ar 'Gwerthuso Opsiynau ar gyfer Datrysiadau Darparu Posib' ei gyflwyno'n gynharach yn y flwyddyn. Ers hynny, parhawyd i ddefnyddio Partneriaethau Lleol i wneud gwaith pellach er mwyn datblygu cynigion sydd wedi eu halinio gyda thrawsnewid gwasanaethau allweddol a'r gofynion cysylltiedig o ran asedau. Bwriedir i'r gwasanaethau perthnasol gyflwyno eu cynlluniau trawsnewid yn y man.

C – Goblygiadau ac Effaith

1	Cyllid / Adran 151	
2	Swyddog Cyfreithiol / Monitro	
3	Adnoddau Dynol	
4	Gwasanaethau Eiddo (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	
5	Technoleg Cyfathrebu a Gwybodaeth	
6	Cydraddoldeb (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	
7	Gwrthdodi a Chymdeithasol (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	
8	Cyfathrebu (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	
9	Ymgynghori (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	
10	Economaidd	
11	Amgylcheddol (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	
12	Trosedd ac Anhrefn (Gweler y nodiadau – dogfen ar wahân)	
13	Cytundebau Canlyniadau	

CH – Crynodeb

Roedd y gwariant ar gynlluniau cyffredinol hyd at ddiwedd Medi yn £6.1m (36% o'r gyllideb gyfan). Gwariwyd £1.3m ar gynlluniau tai (18% o gyllideb gyfan dai) hyd at fis Medi. Roedd y gwariant cyffredinol yn 31% o'r gyllideb gyfan, gan fod gwariant ar nifer o'r cynlluniau mwy yn digwydd tuag at ail hanner y flwyddyn.

Mae yna gynlluniau y mae risgiau ynghlwm wrthynt o ran mynd dros y gyllideb neu sy'n ymwneud â derbyn cyllid grant. Y cynlluniau o bwys y dylid eu nodi yw adleoli Ysgol y Bont, y trafodaethau terfynol ar gyfer gwaith adnewyddu Pier Biwmares a rhaglen wella'r mân-ddaliadau. Mae gwaith yn mynd rhagddo i sicrhau fod unrhyw risgiau sy'n codi o'r holl gynlluniau yn cael eu nodi a'u lleihau.

Fel adroddwyd chwarter diwethaf, cyflwynodd yr Awdurdod fid ar gyfer y cynllun sydd yn disodli rhaglen gyfredol LIC ar gyfer ardaloedd adfywio, sef 'Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid'. Roedd yr Awdurdod hwn yn un o 11 o awdurdodau a wahoddwyd i gyflwyno cais yn y rownd nesaf o fidio. Cyflwynir y cais yn fuan iawn a disgwylir penderfyniad yn Ionawr 2014.

Yn ystod y chwarter, cododd cyfle i fidio am arian ychwanegol dan y Cynllun Amgylchedd Arfordirol (Cydgyfeiriant). Mae'r cynigion wedi cael eu datblygu a gallant arwain at gyllid ychwanegol i'r Awdurdod o hyd at £0.9m ar gyfer cynlluniau newydd.

Cyfanswm y derbyniadau cyfalaf i ddiwedd Medi oedd £5m (ac eithrio derbyniadau a oedd wedi eu neilltuo'n benodol i'r mân-ddaliadau) ac roedd £0.4m yn dderbyniadau i Gronfa'r Cyngor. Disgwylir y bydd derbyniadau cyfalaf cyffredinol a diwydiannol yn cwrdd â'r £0.6m a gyllidebwyd erbyn diwedd y flwyddyn. Roedd derbyniadau cyfalaf ar gyfer y mân-ddaliadau, sydd wedi cael eu neilltuo'n benodol ar gyfer y rhaglen gwella mân-ddaliadau, £1.9m ar ei hôl hi o gymharu â gwariant hyd at 30 Medi. Disgwylir i'r rhaglen mân-ddaliadau fod mewn sefyllfa gytbwys neu sefyllfa o warged erbyn diwedd y flwyddyn a chymerwyd camau i ostwng y risg o lithro'n ymhellach.

Gan edrych ymlaen, mae yna ddau gynllun o bwys y dylid eu nodi: sef rhaglen Ysgolion y 21ain Ganrif a'r rhaglen rhesymoli asedau. Mae RhSA ddiwygiedig ar gyfer rhaglen Ysgolion y 21ain Ganrif i fod i gael ei gyflwyno yn Rhagfyr. Yna, disgwylir y bydd yr ASA ar gyfer Band A ar gyfer yr ysgol gynradd newydd yng Nghaerdybi yn cael ei gyflwyno yn 2014. O ran y rhaglen rhesymoli asedau, mae Partneriaethau Lleol yn parhau i gynorthwyo gwasanaethau a bwriedir i'r gwasanaethau perthnasol gyflwyno eu cynlluniau trawsnewid yn y man.

D - Argymhelliadau

- (a) Nodi cynnydd o ran gwariant a derbyniadau yn erbyn y gyllideb gyfalaf;
- (b) Nodi dyrannu £225,000 tuag at gynllun atal llifogydd ym Miwmares o gronfa wrth gefn ar gyfer cyllid cyfatebol/adfywio (gweler Adran 4.1.1);
- (c) Cymeradwyo dyrannu £120,000 o'r gronfa wrth gefn sydd heb ei dyrannu er mwyn cyllido'r gwaith adnewyddu yng Nghartref Preswyl Brwynog (gweler Adran 4.1.2);
- (ch) Cymeradwyo dyrannu £70,000 o'r gronfa wrth gefn sydd heb ei dyrannu ar gyfer cyllid cyfatebol/adfywio ar gyfer yr estyniad i Brosiect Arfordirol Ynys Môn (gweler Adran 4.1.3).

Enw awdur yr adroddiad: Clare J Williams
Swydd: Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)
Dyddiad: 15 Tachwedd 2013

Atodiadau:

Atodiad A: Cyllideb Cyfalaf 2013-14 - Crynodeb : Medi 2013.
Atodiad B : Prosiect Amgylchedd Arfordirol Môn – Pecyn Cyllid Cam 2.

Papurau Cefndirol:

Dim

Atodiad A

Cyllideb Cyfalaf 2013-14 : Medi 2013

Prosiectau	Cyllideb 2013- 14£'000	Lithriad 2012-13 £'000	Cyfanswm £'000	Gwariant £'000 %		Sylwadau
Tai	5,848	1,227	7,075	1,298	18	
Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	4,948	0	4,948	1,031	21	Mae'r gwaith yn mynd yn ei flaen a gwnaed yr holl contractau arwyddocaol. Disgwyllir y bydd y rhan fwyaf o'r gwaith wedi ei gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn, gyda pheth lithriad i'r flwyddyn nesaf.
Preifat : Grantiau	900	774	1,674	267	16	Disgwyllir i'r cynlluniau grantiau a benthyciadau ennill mwy o fomentwm yn ystod ail hanner y flwyddyn gyda disgwyl y bydd rhan sylweddol o'r gyllideb wedi ei gwario erbyn diwedd y flwyddyn.
Tai Fforddiadwy	0	453	453	0	0	Fel y dywedwyd eisoes, mae blaenoriaethau gwariant eraill yn cael eu hystyried gyda'r cyllid y bydd ei angen ar gyfer y cynllun achub morgais/prynu cartref, a fydd yn denu cyfraniad gan Gymdeithas Tai Eryri. Bydd anghenion ariannol y gwahanol flaenoriaethau yn cael eu penderfynu yn Ch3.
Addysg	6,923	2,012	8,935	3,880	43	
Ysgol y Bont – Adleoli	4,500	1,868	6,368	3,072	48	Fel yr adroddwyd yn flaenorol, roedd y prosiect nifer o wythnosau ar ei hôl hi ar ddiwedd 2012/13, yn bennaf oherwydd tywydd gwael. Rhaglennwyd y bydd y gwaith adeiladu wedi ei gwblhau tuag at ddiwedd Rhagfyr 2013 ac y bydd y prosiect wedi ei gwblhau'n llawn erbyn diwedd Ionawr 2014. Disgwyllir na fydd y dyddiad cwblhau hwyrach yn cael effaith ar y cymhwyster i dderbyn grant, a disgwyllir i'r targedau gwariant a osodwyd gan LIC gael eu cyflawni yn seiliedig ar y rhagamcanion llif arian diweddaraf. Mae yna risg o orwariant o ganlyniad i'r cyfnod adeiladu estynedig, ond fe wnaed trefniant arian wrth gefn ar ei gyfer. Fodd bynnag, mae risg na fydd yr arian hwnnw yn ddigonol ac y bydd y prosiect yn gorwario. Nid yw'n bosibl ar hyn o bryd i wneud rhagamcanion cliriach ond mae'r prosiect yn cael ei fonitro'n agos ac mae unrhyw risgiau a nodir yn cael eu lliniaru i'r graddau y mae hynny'n bosibl.
Ysgolion yr 21ain Ganrif Band A – Ysgol Gynradd Newydd Caergybi	545	42	587	3	1	Fel yr adroddwyd yn flaenorol, mae'r Achos Amlinellol Strategol (SOC) ar gyfer y Cynllun Band A (ysgol gynradd newydd yng Nghaergybi) wedi cael ei ohirio am y tro tra bod ymchwiliadau a gwaith gwerthuso opsiynau yn cael ei wneud. Rhagwelir y bydd y SOC hwn yn cael ei gyflwyno i LIC yn 2014.
Grant Cyfalaf Dechrau'n Deg 2013/14	505	0	505	85	17	Fel y adroddwyd yn flaenorol, ceisiwyd cael caniatâd gan LIC i ddiwygio'r cynlluniau gwariant er mwyn cael gwell aliniad i'r blaenoriaethau gwariant a'r anghenion ac i allu gwneud rhagamcan newydd a mwy diweddar o gostau. Cafwyd cymeradwyaeth ar gyfer y cynllun ac mae'r gyllideb wedi ei diwygio. Disgwyllir y bydd y prosiectau wedi eu cwblhau erbyn diwedd y flwyddyn ac y bydd y grant wedi ei hawlio'n llawn.
Grant Dysgu yng Nghymru Ddigidol (LiDW) 2013/14	590	0	590	235	40	Mae'r gwaith bellach wedi cychwyn a disgwyllir ei gwblhau cyn diwedd y flwyddyn ac y bydd y grant yn cael ei hawlio'n llawn.
Addysg : Arall	783	102	885	485	55	Mae hwn yn ymwneud â chynlluniau gwaith bychan mewn gwahanol ysgolion. Mae'r cyllidebau wedi eu hymrwymo'n llawn ac mae'r cynnydd yn ôl y disgwyl. Yn ogystal â'r cyllidebau hyn mae cronfa wrth gefn hefyd gan Addysg ar gyfer ysgolion yr 21ain Ganrif sy'n cynnwys £850k.
Adfywio	5,475	-639	4,836	1,756	36	
Datblygu Economaidd: Seilwaith Strategol - Safleoedd ac Eiddo	200	150	350	100	29	Mae'r cynllun meistr wedi ei ddatblygu a'r cais cynllunio ar gyfer yr unedau wedi ei ganiatáu. Mae'r gwaith caffael yn cael ei wneud ar hyn o bryd a disgwyllir y bydd y gwaith adeiladu yn cychwyn yn Ionawr 2014. Disgwyllir y bydd y cynllun wedi ei gwblhau yn 2014/15.
Datblygu Economaidd: Arall	140	795	936	55	6	Mae hwn yn ymwneud yn bennaf ag arian cyfatebol a chyllido partneriaethau gyda'r ddau ohonynt bron wedi eu hymrwymo'n llawn.
Eiddo: Rhaglen Gwella'r Mân-ddaliadau	250	-1,590	-1,340	386	-29	Mae'r rhaglen gwella mân-ddaliadau yn ei phedwaredd flwyddyn ac mae'r gwaith a flaenoriaethwyd ar gyfer y flwyddyn gyfredol wedi ei wneud hyd at y cyfnod tendro, gan ddisgwyl am ganiatâd i ddechrau gwaith ar y safle. Bu'r rhaglen o gynhyrchu incwm o dan adolygiad pellach er mwyn adlewyrchu cyflwr gwan y farchnad, gyda'r canlyniad i amseru derbyniadau cyfalaf ddisgyn y tu ôl i wariant dros y ddwy flynedd ddiwethaf. Mae'r rhaglen yn parhau i fod ar y blaen i dderbyniadau cyfalaf, gyda diffyg o £1,589k ar ddiwedd flwyddyn 2012/13. Rhagwelir y bydd y newidiadau i'r rhaglen waith a gwerthiant mân-ddaliadau yn gweld y rhaglen yn dychwelyd i sefyllfa o falans/gwarged yn ystod 2013/14. Bydd y rhaglen wariant yn cael ei hadolygu ymhellach yn ystod y flwyddyn cyn ymrwmo i waith pellach ar y safle ac yng ngoleuni datblygiadau pellach yng nghyswllt derbyniadau cyfalaf.

Prosiectau	Cyllideb 2012- 13£'000	Llithriad 2011-12 £'000	Cyfanswm £'000	Gwariant		Sylwadau
				£'000	%	
Rheoli Gwastraff : Safle Mwynderau Penhesgyn	0	6	6	355	5,917	Fel adroddwyd yn flaenorol, cwblhawyd y Safle Ailgynhyrchu Gwastraff Domestig a'i hagog fis Gorffennaf. Fel yr adroddwyd yn flaenorol, cynyddwyd y gyllideb gychwynnol o £850k i £1m fel y gallai gwaith ychwanegol gael ei wneud. Cafwyd mwy o wariant yn Chwarter 2 y flwyddyn hon a gorwariwyd y prosiect ar y gyllideb £1m gan oddeutu £0.35m. Mae rhan o'r gorwariant i'w briodoli i'r dyluniadau / cynlluniau cychwynnol ac mae'r gwasanaeth yn ymchwilio i opsiynau i leihau'r gost derfynol i'r Awdurdod, tra comisynwyd gwaith ychwanegol, sef adeiladu slab ychwanegol ar gyfer storio gwastraff gwyrdd a gwaith concretio pellach ar gyfer lonydd mynediad a pharcio ceir. Roedd y bartneriaeth IVC gyda Gwynedd a Chonwy yn cwrrd â rhan sylweddol o'r costau ychwanegol.
Adfywio Ffisegol (3 Tref)	2,000	0	2,000	214	11	Mae rhan sylweddol o'r gyllideb yn ymwneud â phrosiectau Menter Treftadaeth Treflun Caerdybi. Cymeradwywyd grantiau o £2.1m hyd yma eleni a disgwyliar y byddant yn cael eu talu'n llawn eleni. Ni fydd h yn achosi unrhyw broblemau cyllido oherwydd bod modd dwyn y cyllid allanol ymlaen.
Priffyrdd: Menter Benthycia Llywodraeth Leol 2013/14	1,800	0	1,800	637	35	Disgwyliar i'r gwaith ennill momentwm yn ystod y flwyddyn, a hynny tuag at ail hanner y flwyddyn. Disgwyliar y bydd yr holl waith a raglennwyd wedi ei gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn.
Priffyrdd: Grant Consortia Cludiant Rhanbarthol 2013/14	663	0	663	7	1	Grant yw hwn ar gyfer diogelwch y ffyrdd a chynlluniau cludiant. Mae gan y cynlluniau diogelwch y ffyrdd ddyraniad grant o £105k. Mae swyddogion ar hyn o bryd yn ceisio cael caniatâd i wneud gwelliant i'r rhaglen a fydd yn golygu defnyddio'r gyllideb yn unig ar gyfer gwaith dylunio ac astudiaethau dichonoldeb. Gwnaed mân waith astudiaethau dichonoldeb hyd yma o fewn telerau grant. Mae dyraniad grant o £558k ar gyfer y cynlluniau cludiant. Mae gwaith paratoadol ar droed, gyda'r mwyafrif o'r gwariant yn cael ei ddisgwyl yn ail hanner y flwyddyn. Mae'r gwaith wedi ei bwyso tuag at ail hanner y flwyddyn gan na chafwyd cadarnhad o gyllid grant ond ym mis Ebrill y flwyddyn hon.
Priffyrdd : Grant Llwybrau Diogel mewn Cymunedau 2013/14	422	0	422	2	0	Mae'r prosiect yn golygu rhai agweddau mwy cymhleth fel prwcasu tir, dylunio ac ymgynghori. Mae'r gwaith ymgynghori a phryniannau tir wedi eu cwblhau. Mae gwaith yn parhau ar y cynllun a disgwyliar y bydd wedi ei gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn ac y bydd y grant yn cael ei ddefnyddio'n llawn.
Arall	2,020	1,050	3,070	491	16	
Priffyrdd: Arall	650	188	838	168	20	Mae un rhan o dair y gyllideb hon yn ymwneud â'r gyllideb am gerbydau, gyda gwaith gwerthuso opsiynau'n bellach wedi ei gwblhau a cychwynwyd ar y caffael. Mae gweddill y gyllideb yn ymwneud â gwaith ail-wynebu, strwythurau a goleuadau stryd sy'n mynd rhagddo fel y disgwyliar.
Eiddo: Arall	650	321	971	294	30	Mae hwn yn ymwneud yn bennaf â mynediad i'r anabl a gwaith rheoli risg adeiladau, gyda'r cyllidebau wedi eu hymrwymo'n llawn. Mae'r holl waith yn mynd yn ei flaen yn ôl y disgwyl.
Cynlluniau Adrannol Eraill	720	541	1,261	29	2	Mae'r mwyafrif o'r gyllideb hon yn ymwneud â grantiau i gynlluniau trydydd parti, a gyllidir gan Lywodraeth Cymru. Mae hefyd yn cynnwys cyllidebau TGCh, yn cynnwys arian wrth gefn ar gyfer anghenion yn y dyfodol. Yn ogystal â'r gyllideb hon neilltuwyd cyllideb arwyddol o £500k o fewn y gyllideb Rheoli Gwastraff ar gyfer gwaith uwchraddio mewn ail ganolfan ailgylchu gwastraff domestig. Rhaid cael y caniatadau angenrheidiol a byddai'n cael ei gyllido o gronfeydd wrth gefn y gwasanaeth a grant. Rhoddir y wybodaeth ddiweddaraf am yr ail gynllun hwn fel sy'n briodol.
Cyfanswm	20,266	3,650	23,916	7,425	31	

PROSIECT AMGYLCHEDD ARFORDIROL MÔN - PECYN CYLLID CAM 2**Pwrpas**

Ceisio sicrhau cefnogaeth am gymorth arian cyfatebol er mwyn hwyluso gweithrediad Cam 2 o'r Prosiect Amgylchedd Arfordirol Môn.

Cefndir

Mae'r prosiect ERDF (£5.6m) Amgylchedd Arfordirol Môn 2009 - 2013 (ACEP) wedi cyfrannu at ddatblygiad cyflusterau y tir ac mor wedi'u lleoli o amgylch yr Ynys i wneud y gorau o'r manteision economiadd y gall yr arfordir gynnig.

Mae'r prosiect wedi cwblhau gwaith cyfalaf ar draws 14 o safleoedd mewn lleoliadau fel Biwmares, Amlwch, Porth y Wrach, Porth Dafarch, Bae Trearddur, Moel y Don a Rhoscolyn; oedd yn cynnwys gwelliannau i bierau, glanfeydd, llithrfeydd, porthladdoedd, ardaloedd amwynder, toiledau a chyfleusterau meysydd parcio. Llwyddodd Cam 1 o'r prosiect gyflawni'r canlynol:

17.5 o Swyddi wedi eu creu, **200,000+** ymwelwyr (hyd yn hyn); Gwella mynediad i'r arfordir **0.25km**.

Sefyllfa Gyfredol

Mae cyfle wedi codi drwy'r gronfa Cydgyfeiriant ERDF 2007-2013 i barhau gyda'r cynllun. Os yn llwyddiannus, bydd y gronfa (ERDF) yn gallu cynnig uchafswm o 60% o gyllid, bydd rhaid i'r gweddill (Arian Cyfatebol) gael ei ddiogelu o ffynhonnellau eraill. Mae achos busnes wedi ei gynhyrchu ac mae cais am gyllid wedi ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru a'r Swyddfa Gyllid Ewropeaidd.

Cynnig

Cynnig y cais (Cam 2) oedd i ymestyn y prosiect hyd at Fawrth 2015 er mwyn darparu cynlluniau gwella'r arfordir ymhellach o amgylch Ynys Môn. Mae portffolio o gynlluniau wedi cael eu datblygu erbyn Gaeaf 2013 (wedi eu caniatáu) a Gaeaf 2014 (gwaith datblygu pellach yn ofynnol) yng Nghemaes, Rhosneigr, Bae Trearddur, Afon Menai a Phorth Dafarch sydd werth oddeutu **£997k**. Mae tri chynllun ôl-weithredol ym Mhorth Dafarch a Chemaes eisoes wedi'i chwblhau, gyda chyllid gan 'Taith', Llywodraeth Cymru a CSYM gwerth **£354k** hefyd wedi eu cynnwys yn yr achos busnes er mwyn lleihau gofynion gweddill yr arian cyfatebol. Bydd cyfanswm Cam 2 o'r prosiect yn **£1,351k**.

Allbynnau

Bydd Cam 2 yn cyflawni'r allbynnau canlynol:

Allbynnau	Cyfanswm
Cynlluniau Cyfalaf i ddarparu rhagor o gyfleoedd i bobl (lleol ac ymwelwyr) i gymryd rhan mewn gweithgareddau hamdden	9
Swyddi a grëwyd (Uniongyrchol ac Anuniongyrchol)	1.5
Mwy o Ymwelwyr i'r Ynys	70,000+
Unigolion yn cymryd rhan mewn gweithgareddau chwaraeon dŵr	600+
Cefnogi digwyddiadau arfordirol	4
Gwella mynediad i'r arfordir	1.6km

Bydd canlyniadau'n cynnwys:

- Cryfhau'r cynnig arfordirol i gychod hwylio, ymwelwyr anabl, chwaraeon dwr, digwyddiadau;
- Mwy o foddhad a gwell cyfleusterau ar gyfer ymwelwyr a phreswylwyr;
- Hwyluso twf economaidd; a
- Maethu diwylliant Morwrol cryfach.

Crynodeb o'r Cynnig

Arian Cyfatebol ôl-weithredol	£354,000 (wedi ei gadarnhau)
Arian Cyfatebol Llywodraeth Cymru	£110,000 (wedi ei gadarnhau)
Arian Cyfatebol a ofynnir gan CSYM	£70,000 (i'w gadarnhau)
ERDF (Cyfradd ymyrraeth o 60%)	£817,000 (i'w gadarnhau)
Cyfanswm	£1,351,000

Cynhyrchwyd yr adroddiad gan Swyddog Datblygu – Prosiect Amgylchedd Arfordirol/Datblygu Economaidd.